ושמואל שוכב בהיכל ה' שוהלא אין ישיבה

בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד אלא

נר אלהים טרם יכבה בהיכל ה' ושמואל

שוכב במקומו יוהאלמנה אשר תהיה

אלמנה מכהן יקחו מכהן אין מישראל לא

הכי קאמר מכהן יקחו משאר כהנים

יקחו תניא נמי הכי מכהן יקחו משאר

כהנים יקחו רבי יהודה אומר מן המשיאים

לכהונה יקחו רבי יהודה למעמיה דאמר

בת גר זכר כבת חלל זכר כל שאתה נושא

בתו אתה נושא אלמנתו וכל שאי אתה

נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו: ר'

יוםי אומר אף גר שנשא גיורת: אמר רב

המנונא משמיה דעולא הלכה כרבי יוםי

וכן אמר רבה בר בר חנה יהלכה כרבי

יוםי ומיום שחרב בית המקדש ינהגו

כהנים סילסול בעצמן יכרבי אליעזר בן יעקב אמר רב נחמן אמר לי הונא בא

לימלך מורים לו כרבי אליעזר בן יעקב

יוםי: מוציאים אותה ממנו כרבי יוםי:

מתני' האומר בני זה ממזר אינו נאמן

ואפילו שניהם ימודים על העובר שבמעיה

ממזר הוא אינם נאמנים רבי יהודה אומר

ינאמנים: גמ' מאי ואפילו שניהם לא

מיבעיא קאמר לא מיבעיא איהו דלא קים

ליה אלא אפילו איהי דקים לה לא מהימנא

ולא מיבעיא היכא דאית ליה חזקה דכשרות

דלא מהימני אלא אפילן עובר נמי דלית

ליה חזקה דכשרות לא מהימני: רבי

יהודה אומר נאמנים: מכדתניא ניכיר יכירנו

לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם

לומר זה בני בכור יוכשם שנאמן אדם

לומר זה בני בכור כך נאמן אדם לומר

יזה בן גרושה וזה בן חלוצה וחכמים אומרים

אינו נאמן אמר ליה רב נחמן בר יצחק

לרבא בשלמא לרבי יהודה היינו דכתיב

יכיר אלא לרבגן "יכיר למה לי בצריך הכירא למאי הלכתא לתת לו פי שנים

פשימא למה לי קרא מגו דאי בעי מיתבא

ליה מתנה מי לא יהבי ליה בנכסים שנפלו

לאחר מיכן ולרבי מאיר דאמר יאדם מקנה

דבר שלא בא לעולם שיכיר למה לי שנפלו לִו כִשהואָ גוסם: בותני ימִי שנתן רשות

לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה

אם שלו קדמו קידושיו קידושין ואם של

שלוחו קדמו קידושיו קידושין ואם אינו ידוע

שניהם

ל) סנהדרין קלו: יומל כה.
סט: סוטה מ: מלו: ממיד כו.,
בשלמות פי למור סיתן
ק"ד ליתל רכב"ח למת רכי
יותן, ג) בכורות (:. ד) ובסדר

המשנה וברי"ף ורא"ש איתא

אומרים]. ה) לעיל עד. ב"ב

קכו: יבמות מו., 1) [בכת"י: זה בני ב"ג או ב"ח], 1) [ע'

תום׳ בכורות מו: ד״ה מ״טו.

ת) לעיל סב: [וש"ג] ב"ב קכו:, ט) יבמות מז., י) [בכת"י ובב"ב

נוסף: בנכסיס], ל) [בדפו"ר: אותה], ל) [בדפו"ר: ובהאין, מ) [בדפו"ר הד"א, ושס: דכל

שאיז. () וברש"י שברי"ף:

שברי"ף עי"ש אמנס בר"י הוקן שבל""ף ע""ש חמנס בר"י הזקן גורס נאמן], ע) [לעיל סב ע"ב], פ) [ב"ב קבג ע"ב], 3) [במס" שמחות שלפנינו ליתא], [אמנס כ"ה בערכין ו:,

יבקרב"נ כאן סק"נ מגיה בתוס'

לעיל דבתסכת ערכין אמרינן], ק) [לעיל כח ע"ב], ר) [גיטין

םס, ולעיל עא ע"ב דרוב גוססין

למיתה], ש) [גיטין עו ע"ב], ס) [אל"ל לבן. וכ"ה ביבמות שם וע"ש תוד"ה ואין אתה],

תורה אור השלם

תוי"ט] [וכ"ה ברש"י

אשה ובעלה], ס) [ל"ל נאמנ

פד א מיי' פ"ז מהלכות בית הבחירה הל' ו ופי"ד מהל' סנהדרין הל' יב ופ"ב מהלכות מלכים הלכה ד: פה ב מיי׳ פי״ט מהל׳ איסורי ביאה הלכה יב טוש״ע אה"ע סימן ז סעיף כא [וסי׳

לה) ע סימן ו סעיף כמ [וסי ד סעי׳ כג]: פו ג מיי׳ שם ופט״ו הל״ט סמג לחון קו טוש"ע ה"ע סי' ו סעיף כח:

בו ד מיי׳ פ״ב מהלכות נחלות הל' יד [פט"ו מהלכות איסורי ביאה הל' טו] סמג עשין כו טור ש"ע ח"מ סי רעו סעיף יב [אה"ע סי׳ ד סעי' כען: פח ה מיי' פע"ו מהלכות

איסורי ביאה הלכה טז סמג לאוין קיז: ב ו (מי" פ"ט מהלכות אישות הל' ד) טוש"ע

מוסת תוספות

אה"ע סימן לו סעיף ט:

א. אפילו לר"מ וכו' מ"מ איז א. אפילו לו "מ וכו" מ"מ אין המתנה חלה אלא כשבא לרשותו ובא לעולם הילכך בא עודם הילכך כיון דהשתא לאו בר הקנאה הוא אין במעשיו רליי . ריטנ״א. ב. מכאן כיון דלא בר מתנה הוא. תוס' טוך וכע"ז נפיסקי הרא"ש. ג. אע"פ שהוא מיושב בדעתו כיון שאינו יכול ליתן במתנה דונתן בידה כתוב ובעינן דחזי בידה כתוב ובעינן דחזי לנתינה. תוס' טוך. ד. משום חומרא. רא"ש. ועי' קרגן נתנאל. ה. דאי לאו בר נתינה הוא משום דחשיב כמת, אפי׳ שלוחו נמי לא מצי יהיב ליה. ליכא לאוקמא בהכי דאם אינו יכול לדכר עתה וליתות יתות

תום' ר"י הזקן לוקה על הקיחה אלא מפני החלול והואיל ולא בא עליה אינו לוקה. והה"נ לממזרת ונתינה לישראל דלא חמירי מאיסורי כהונה ואין לוקין . . עליהם אלא בביאה שאחר קרושין. והנה זה הפירוש טוב מאד ומקובל למ״ש הרב ונאות לשטת הגמ׳ ורבא עמד בדעת אחרת, כי לפי׳ ר״ש רבא סובר שאף באלמנה אינו לוקה משום לא יחלל, ולא ידעתי מי הכריח לחזור מדעתו ולומר שלוקה משום לא יחלל באלמנה. והא דקאמר רבא בתמורה פרק גויה הבא עליה לוקה משום לא יחלל (כאביי) [לאביי] קאמר כמ״ש בפרק הבא על יבמתו [יבמות סא, ב, עיי״ש]. מתני'. נאמנין. במילתיה דר׳ הודה גרסינן נאמן, דארישא קאי כשהאב מעיד. ובפרק יש נוחלין [ב״ב קכח, ב] איפסיקא הלכתא כר׳ יהודה, ובפ׳ החולץ [יבמות מז, א] נמי אמרינז נאמז כר' יהודה אבל אם יש ס) להן בנים אינו נאמן. **גמ'.** חזקה דכשרות. שהרי יצא לאויר העולם היינו דכתיב יכיר. לאשמועינן שנאמן לפסלו, אבל לרבנן דאמרי שאינו נאמן לפסלו אלא להורישו בנכסיו פי שנים למה לי קרא פשיטא דנאמן למוז לי קוא פשיטא ונאמן הוא במגו דהא אי בעי למיתן ליה כל נכסיה יהיב ליה. הילכך אע"ג דלא ידעינן אם

האי קרא רישא בב"ג. פירוש דכתיב אלמנה לא יקחו וסיפא בכהן הדיוט דכתיב מזרע ישראל ודרשינן שנזרעו בתוליה ומיירי בכל כהנים וקשה דמ"מ מזרע ישראל קאי נמי לכ"ג כמו לכהן הדיוט ונראה לפרש רישא בכ"ג דכתיב אלמנה וגרושה לא

> בכ"ג סיפא דקרא דכתיב והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו והיינו כהן הדיוט דוקא: לא צריכא בנכסים דנפלו ליה כשהוא גוסם. ופי׳ בקונטרס דאי לאו דהימניה קרא לאב להכירו משום מגו דאי בעי מיתב ליה מי לא יהיב ליה לא קא זכה בהו דאפי׳ ר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מודה באומר נכסים שיבואו לי כשאהיה גוסס נתונים לך דלא אמר כלום הואיל ובשעה שבאים לידו לאו בר מתנה הואא דקסבר מתנה דגוסס לא מהניא אבל היכא דבא מטעם בכורה מהניא ולהכי נקט כשהוא גוסס ולא נקט בנכסים שנפלו לאחר מיתה דהא ודאי אפי׳ בתורת בכורה לא מהני ליה דיבוריה דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק והיינו ראוי דכשמת עדיין לא היה מוחזק בהן אבל ראויין לבא לו ורחמנא אמר בכל אשר ימלא לו משמע מתוך פירושו דנתינה דגוסם אינה כלום וכמו כן יש מדקדקים ב דגוסם שרמו לכתוב גט לאשתו אין כותבין דגוסס אין מעשיו כלום וקשה דבמסכת שמחות (פ״ה) אמרינן הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריוט נדרו נדר והקדשו הקדש ומיהו ההיא יש לדחות דהתם היינו דוקא בנדר והקדשד דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוטף אבל בעלמא לא ומ"מ השה דאמרי' בפ' מי שאחזו (גיטין דף ע:) שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו ותנו גט לאשתי יכתבו ויתנו ואין לך גוסס גדול מזה שבודאי ימות ובפרק כל הגט (שם דף כת.) נמי אמרינן המביא גט ממדינת הים והניחו זקן או חולה נותנו בחזקת שהוא קיים ודייק בגמרא אמר רבא לא שנו אלא שהניחו בחזקת שהוא חולה אבל הניחו בחזקת שהוא גוסס לא יתנו דחיישינן שמא מת משמע הא אי ידעינן בודאי שעדיין הוא גוסס נותנו בחזקת שהוא קיים והוי גט אלמא דגוסס כל דבריו קיימין ה לכן נ"ל דודאי גוסס דבריו קיימין והכא גבי מתנה היינו טעמא דמתנתו אינה כלום משום דמסתמא גוסס אינו יכול לדבר אבל אם היה מדבר פשיטא דדבריו קיימין והא דנקט גוסס ולא נקט חולה שנשתתק משום דמסתמא יתרפאי ואז יהא בידו להקנות אבל גוסס אין רגילות שיתרפאי וחולה נמי

יקחו כי אם בתולות והא ליתא אלא

שנשתתק והרכין ברחשו דבריו קיימיןש:

האי קרא רישא בכ"ג. דכתיב אלמנה וגרושה לא יקחו כי אם בתולות והא ליתיה אלא בכ"ג: וסיפא בכהן הדיוט. דקאמר בתולות מזרע בית ישראל והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן יקחו וקס"ד דה"ק שהיא אלמנה ממיוחס הראוי להשיא לכהונה כדדריש ליה רבי יהודה לקמן מן המשיאים לכהונה ואלמנה שתהא מותרת לכהן האי קרא רישא בכהן גדול וסיפא בכהן לא משכחת לה אלא בכהן הדיוט והיכי הדיום אמר ליה אין וכתב קרא הכי אמר ליה אין דכתיב יוגר אלהים מרם יכבה

מיפסק קרא ממילא: וכחב קרא הכי. בתמיה דלא פריש ביה בהדיא דבגברא אחרינא בעי לאישתעויי: ושמואל שוכב בהיכל ה'. חדא מילחא משמע ועל כרחך מפסקינן ליה ושמואל שוכב במקומו בבית משמר הלויים שהיו שומרים את הבית וכן תרגם יונתן בעזרת ליואי והיכל אנר קאי שהמנורה היתה בהיכל משכן שילה: מכהן אין. אם היתה אלמנת כהן תינשא לכהן אלמנת ישראל לא בתמיה הרי לא החהר כהן הדיוט על אלמנה: משאר כהנים יקחו. לפרושי אתא דבכהן הדיוט קאי והכי קאמר והאלמנה אשר תהיה אלמנה אפילו מישראל משאר כהנים שאינו כהן גדול יקחו ^{כ)} אותם: מן המשיאין לכהונה. אלמנת אדם שראוי להשיא בתו לכהונה יקחו למעוטי אלמנת גר ורבי יהודה לטעמיה דאמר לעיל דאיירי יחזקאל אסמכתא בבת גר זכר דכתיב מזרע בית ישראל כל זרע 0 בהאי קרא אורי לן אסמכתא דפוסל אשה בביאתו: מ) וכל שאי אתה נושא בתו. כגון גר שפירשתי לך כבר אי אתה נושא אלמנתו: סילסול. מעלה: נשת. בת גר וגיורת חין מוליאין מידו: בותבר' ממור הוא. שנולד לו מחייבי כריתות: אינו נחמן. דקרוב הוא אללו ואינו כשר להעיד עליו: ואפילו שניהם. י האב והאם אומרים על עובר שבמעיה ממזר הוא שאינו מן הבעל אלא מאיש אחר אינן נאמנין ובגמרא פריך מאי אפי׳ מאי רבותא דסיפא מדרישא: רבי יהודה אומר י נאמן. ארישא נמי פליג. בגמרא יליף טעמא: גבו' נא מבעית חיהו. החב דלח קים ליה חם ממנו נתעברה או מאחר: לא מהימנא. דלא מיפסל אלא בעדות גמורה: ולא מיבעיה היכה דהים ליה חוקה דכשרות. כגון רישה שכבר ילה לחויר העולם ועד הנה הוחזק בחזקת כשר: אינו נאמן. אפסולא קיימי אבל לענין בכור לא פליגי: בלריך הכירא. קרא לבכור הוא דאתא וכגון שבא ממדינת הים ולא הוחזק לנו בבכור אלא על פי אביו ופרכינן למאי הלכתא אשמעינן קרא דאביו נאמן עליו ליטול פי שנים פשיטא דנאמן ל"ל קרא: מגו דאי בעי למיסב ליה. כולהו נכסי יהיב ליה מהימן נמי למיתבינהו ניהליה בדיבורו בתורת

בכורה: לחחר מיכן. לחחר שחמר

לפנינו בכור הוא נפלו לו והוא רולה

לילך לדרך רחוקה ומעיד עליו שאם

 וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה
וְעֵר אֱלֹהִים שֶׁבֵב בְּהֵיכַל יְיֶּ אַשֶּׁר שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים: 2. ואַלמֶנֶה וּגְרוּשָה לֹא יִקְחוּ

לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אָם בְּתוּלת מָזֶרַע בִּית יִשְׂרָאֵל וְהָאַלְמְנָה אַשֶּׁר תִּהִיֶּה אַלְמֶנֶה מִכּּהַן 3. כִּי אֶת הַבְּכֹר כָּן הַשְּׁנוּאָה יביר לתת לו פי שנים בכל ַבְּ. בְּטָּג אוּ בְּי שְנֵיִם בְּכּל אֲשֶׁר יִמְּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשָׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט דברים כא יז הַבְּכֹרָה:

מוסף רש"י

אין ישיבה בעזרה. שנאמר (דברים יח) לעמוד לשרת העומדים שם לפני ה' (יומא בה. סט:). ולא מלינו בה ישיבה (שם). דאין כבוד שמים בכך, ואפילו מלאכי השרת אין להם שם ישיבה דכתיב (ישעיה ו) עומדים ממעל לו, (דניאל 1) קרנת על חד מן קחמיח (סוטה מ:). אלא למלכי בית דוד. שמלינו בהם ישיבה שנאמר (שמואל ב ז) ויבא המלך דוד וישב לפני ה' ויאמר מי אנכי ומי ביתי וגו' (יומא כה.). שחלק להם המקום כבוד להראות שמלכותו שלמה (סוטה ה:). יכיר. את הבכור בן השנואה יכיר. את הבכור בן השנואה יכיר, יכירנו לאחרים, שאם לין ב"ד מכירים אותו, נאמן עליו אביו לומר זה בני בכור ליטול פי שנים (יבמות מז.). ר' יהודה קאמר לה, נאמן אדם לומר, ואע"פ שמחזיקין אחר . **לכלול** (רשב"ם ב"ב קכז בן גרושה. וכהן חלל הוא (יבמות מז.). לאחר שגרשתיה החזרתיה וילדה לי זה. או שנשה השה גרושה וסברה הוח מדכתיב יכיר, מה לי בכור מה לי לדבר אחר (רשב"ם ב"ב קבו.). בן חלוצה. חלל מדרכנן, גזירה חלולה אטו גרושה, ואע"ג דנפקא לן ביבמות (כד.) מדכתיב ואשה גרושה, הא אמריט התם דקרא אסמכתא בעלמא (רשב"ם ב"ב שם). **וחכמים** אומרים אינו נאמן. לא נככור ולא נחלל וכגון שמחזיקין באחר שהוא בכור (שם)

יפלו נכסים של אב או אחד ממורישים לפניו בחייו יטול זה בהן חלק בכורה דלהכי אי לאן דאשמעינן קרא ליכא מיגו דאי בעי למיתבינהו דהשתא לא מצי יהיב דאין אדם מקנה דשלב"לש והשתא שקיל להו בתורת ירושה: **כשהוא גוסם.** לאחר שהעיד כך אהני ליה שאם יפלו לו נכסים כשהוא גוסס שיטול זה בהן חלק בכורה ואי לאו דהימניה קרא לאב להכירו משום מגו לא זכה בהן דמודה רבי מאיר באומר נכסים שיבואו לי כשאהיה גוסס נחונים לך שלא אמר כלום הואיל ובשעה שבאים לעולם לאו בר מתנה הוא. ולהכי נקט כשהוא גוסס ולא נקט לאחר מיתה דהנהו אפי׳ בתורת בכורה לא מהני ליה דבוריה דאין הבכור נוטל בראוי כבמוחזקם והיינו ראוי שכשמת עדיין לא היה מוחזק בהן אבל ראויין לבא לו ורחמנא אמר (דברים כה) בכל אשר ימלא לו: בזרגבר' אם שלו קדמו קידושיו קידושין. דבטליה לשליחותיה דשליח: ואם אינו ידוע. אין ידוע איזה קדם: שניהם

משום מגו. לאחר מכז. לאחו בשם בשל האוא בוקב לאוא ברך החוקה והעיד בפנינו שהוא בכור ויטול פי שנים בנכסי אביו כשימות אבי של זה האב המעיד נאמן, והכא ליכא מגו דאין יכול ליתן לו בתורת מתנה דאין אדם מקנה דבר שלא בא לידו. כשהוא גוסס. כתוב בספר התרומה והלכינו שהוא ביד לירות במדבר אינו יכול להקנותם במתנה, כיון שרוב גוססים למיתה הרי הוא חשוב כמת. וכתב בעל התרומה ומכאן מוכיח רבינו יואל כי גוסס אע"פ שמדבר בטוב וגם דעתו מיושבת עליו אינו יכול ליתן המצוח במדעה אינו יכול ליתן גט. והא דתנן פ"ק [מ"ז] דאהלות [ובמס' שמחות הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו נוחל ומנחיל זקוק ליכם ופוטר, היינו דוקא מילי דאתי ממילא אבל עשייתו ומתנתו וגטו אינו כלום]*. (אדם והוא שוטה ומדבר אי שרית למיהבת ליה כשהוא שוטה הואיל ואמר כתבו ותנו כשהוא פקח, אתי למישרא למיתן ניטא כי אמר כתבו ותנו כשהוא שוטה הואיל ואמר כתבו ותנו כשהוא פקח, אתי למישרא למיתן ניטא כי אמר כתבו ותנו כשהוא שוטה הואיל ואמר כתבו ותנו כשהוא פקח, אבל בי גוסס אם אמר כתבו ותנו כשהוא חולה ולא נתנוהו (אלא) כשהוא גוסס ולא נפיק שום חורבא, שאם הוא מדבר יכול לעשות שליח עתה וגיטו גט, ואם אינו מדבר הרי עשאם שלוחים כשהוא מדבר והרי הוא עתה חי ולא נפיק מיניה חורבא והוי גט כשר ואפילו בפרק כל הגט ובמי שאחזו. ואפילו רבי והרי הוא עתה חי ולא נפיק מיניה חורבא והוי גט כשר ואפילו בפרק כל הגט ובמי שאחזו. ואפילו רבי מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בעי דבההיא שעתא שיבאו לידו יהיה בר נתינה ויכול לדבר וגוסס לאו בר נתינה. ונאמן אע"ג דלא מצי למיתן ליה, דאף על גב ןדאמרן דנכסים שיפלו לי כשאהיה גוסס נתונים לך לאו כלום הוא אפילו לדבי מאיר. והאי דלא אמר לאחר שמת, דאפילו משום בכורה אינו נוטל דראוי הוא ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק, אבל גוסס הוא כחי לכל דבריו ונוחל ומנחיל. בותני. אם שלו קרמו. אין לך בטול שליחות גדול מזה. אם אין ידוע. איזה מהן קדם.

ממדינת הים, פשיטא דנאמן